

Előd István (szerk.): *Deum docuit*. Schütz Antal, a hittudós. Budapest, Szent István Társulat, 1982, 278 o.

Schütz Antalt életében „Magyarország vezető katolikus elméjének” mondták, és most, egy félszázad távlatában, megállapíthatjuk, hogy valóban azok közé tartozik, akik rányomták egyéniségük bélyegét a század első felének katolicizmusára, és akit éppen azért ismernünk kell, ha fel akarjuk mérni a magyar egyház sajátosságait és lehetőségeit. Így örömmel köszöntjük ezt a gyűjteményes munkát, amely születésének századik és halálának harmincadik évfordulóján több szempontból új megvilágításban mutatja be egyéniségét.

A kötet első fele hét ismertetést közöl Schütz Antalról. Lékai bíboros összefoglaló méltatásában személyes emlékek is megcsendülnek — és melyik hatvan éven felüli magyar teológusnak ne volna személyes emléke Schützről? Sik Sándor a költő együtt-látásával tárja elénk egy mélyen érzett költeményben Schütz alakját, amelyet a következő öt tanulmány analitikusan dolgoz fel, szerencsésen egyesítve a ténymegállapításokat az értékelő bírálattal: Koncz Lajos mint dogmatikust, Sóczó Ferenc mint bölcselet, Belon Gellért mint tanárt, Tuba Iván mint a történelemteológia művelőjét vizsgálja a mestert; Előd István kitűnően tagolt, a megértést segítő megjegyzésekkel tüzdelte bibliográfiát közöl. A kötet második része 15 jellemző, immár nehezen hozzáférhető szemelvényt közöl munkáiból.

Az emlékkönyv meggyőzően mutatja, milyen sokat dolgozott Schütz, milyen széles volt a látóköre, milyen elmélyedő a gondolkozása, és milyen sok pontban sejtette meg és sejtette meg a II. Vatikáni Zsinathoz fűződő teológiai fejlődés jövőendő irányát. A megemlékező sorok ismételten fölvetik a kérdést, miért nem sikerült ennek a kitűnő tanárnak a tudományos munkában kellő számú és hozzá méltó követőt nevelni. A magyarázatot egyrészt abban látjuk, hogy Schütz rendkívüli akarateréje másokat is olyan követelmények elé állított, aminőknek csak igen kevés ember tud megfelelni. A másik ok talán abban rejlik, hogy Schütz magányos egyéniség volt, és egy szellemi áramlat rendszeren nem egy személy magvetéséből, hanem egy baráti körből fejlődik. A külföldről hazagondoló magyar teológus csak azt tudja Schütz Antal tisztelőinek kívánni, hogy az új viszonyok között, amelyek annyi gátat elsöpörtek, tudják megteremteni ezt a baráti, emberi, személyes együttműködést, ami pótolhatatlan klímája a tudományos életnek.

Alszeghy Zoltán

Levárdy Ferenc: *Magyar templomok művészete*. Szent István Társulat, Budapest 1982, 301 o., 79 fényképtábla.

„A réginek másolása csak művészi tehetség hiánya... A művészet sorsa nemcsak a művészen fordul meg, hanem a közönségen is” (Somogyi Antal). Végzetesen áll ez a templomépítésre.

Történelmi nevelésünk az évszámok, háborúk és békék s az ezeket véghezvivő királyok és katonák felsorolásából állott. Volt ugyan a korok között művelődéstörténeti részleg is, de ezt esetleg csak a tanár vezetésével átlapoztuk. Ez a pompás könyv ezt a didaktikai hiányt is kívánja kitölteni.

Mendele Ferenc előszavában hangoztatja, hogy historikus és esztétikai szempontok mellett eligazítást ad a mű egyháztörténeti, művelődéstörténeti, liturgikus vonatkozásban is. Láttatni engedni, hogy a műtárgyakká vált használati tárgyakat egy a korokkal adekvát etikai, esztétikai gyakorlat hívta életre.